

Rashtriya Sanskrit Vidyapeetha:: Tirupati
Directorate of Distance Education
Acharya Second Year Annual Examination May/June, 2019
Paper - 6, Sankhya Yoga

(योगदर्शनम्-व्यासभाष्यम्-तृतीयचतुर्थपादौ)

Time : 3 hrs.

Max. Mark:

100

(Write answers in Answer booklet only)

I. यथाकामं पञ्चप्रश्नाः समाधेयाः । सर्वे प्रश्नाः समानाङ्काः। 5x20=100

- (१) भूतजयसिद्धिप्रकारं व्याख्यात ।
- (२) चित्तस्य परशरीरावेशप्रकारं लिखत ।
- (३) 'भुवनज्ञानं सूर्ये संयमात्' इतीदं सूत्रं व्यासभाष्यमनुसृत्य लिखत ।
- (४) योगिनः कतिविधाः ? तेषां स्वरूपं, तेषां कैवल्यसाधनमित्यादि स्पष्टयत ।
- (५) 'त्रयमेकत्र संयमः' इति सूत्रमधिकृत्य निबन्धमेकं यथाभाष्यं लिखत ।
- (६) कैवल्यं कः अधिगच्छति ? नित्यशुद्धस्य पुरुषस्य बन्धमोक्षे प्रयोजनं विचारयत ।
- (७) परिणामक्रमं भाष्यकारमतमनुसृत्य लिखत ।
- (८) 'चित्तस्य वस्तुज्ञाताज्ञातम्' इत्यस्याभिप्रायं प्रकटीकुरुत ।
- (९) 'तासामनादित्वं चाशिषो नित्यत्वात्' इत्यस्य तात्पर्यं भाष्यकारोक्तप्रकारेण विधीयत ।
- (१०) भाष्यकारस्य परिचयं लिखत ।

000

Rashtriya Sanskrit Vidyapeetha:: Tirupati
Directorate of Distance Education
Acharya Second Year Annual Examination May/June, 2019
Paper - 7, Sankhya Yoga

(योगदर्शनम्-तत्त्ववैशारदीसहितम्-तृतीयचतुर्थपादौ)

Time : 3 hrs.

Max. Mark: 100

(Write answers in Answer booklet only)

I. यथेच्छं पञ्चप्रश्नाः समाधेयाः । सर्वेषां प्रश्नानां समानाङ्काः। 5x20=100

- (१) योगिनो दिव्यं श्रोत्रं कथं प्रवर्तते विशदयत ।
- (२) ध्यानं कदा समाधिपर्यायं भजते ? तदा समाधेः किमात्मकं स्वरूपं लिखत ।
- (३) सूर्यसंयमस्य फलं तत्त्ववैशारदीमनुसृत्य प्रतिपादयत ।
- (४) भूतजयः कथं भवति ? असूत्रं स्पष्टयत ।
- (५) धारणास्थानानि, इन्द्रियजयप्राप्तिप्रकारं च विवृणुत ।
- (६) कैवल्यस्वरूपं प्रतिपादयत ।
- (७) 'जन्मौषधिमन्त्रतपः समाधिजाः सिद्धयः' इतीदं सूत्रं तत्त्ववैशारद्याः आधारेण विशदयत ।
- (८) 'हानमेषां क्लेशवदुक्तम्' इत्यस्य सूत्रस्याशयं स्पष्टयत ।
- (९) समाधिसिद्धेः उपायाः लिखत ।
- (१०) चतुर्थपादस्य सारांशं प्रस्तूयत ।

000

Rashtriya Sanskrit Vidyapeetha:: Tirupati
Directorate of Distance Education
Acharya Second Year Annual Examination May/June, 2019
Paper - 8, Sankhya Yoga

((क) सांख्यप्रवचनभाष्यम्-चतुर्थपञ्चमाध्यायौ, (ख) घेरण्डसंहिता)

Time : 3 hrs.

Max. Mark:

100

(Write answers in Answer booklet only)

(क) सांख्यप्रवचनभाष्यम्-चतुर्थपञ्चमाध्यायौ

I. यथेच्छं पञ्चप्रश्नाः समाधेयाः । सर्वे प्रश्नाः समानाङ्काः। 5x10=50

- (१) मङ्गलाचरणस्य का आवश्यकता ? भिक्षुमतमवलम्ब्य प्रतिपादयत ।
- (२) 'बन्धाय भरतवत्' इत्यस्य सूत्रस्य तात्पर्यं यथाशास्त्रं विशदीकुरुत ।
- (३) 'निराशः सुखी पिङ्गलावत्' इत्यस्याभिप्रायः कः ।
- (४) का नाम ख्यातिः ? सांख्यैः का ख्यातिरङ्गीक्रियते ? विशदयत ।
- (५) 'दृष्टस्तयोरिन्द्रस्य' इत्यस्य सूत्रस्य तात्पर्यं यथाशास्त्रं लिखत ।
- (६) भेक्या उदाहरणं, षट्पदस्योदाहरणं च कां शिक्षां ददाति लिखत ।
- (७) त्यागवियोगाभ्यां किं फलम् ? प्रकरणोऽस्मिन् कस्योदाहरणं दत्तम् ? यथाशास्त्रं स्पष्टयत ।
- (८) 'त्रिभिः सम्बन्धसिद्धिः' इतीदं सूत्रं भिक्षुमतमवलम्ब्य चर्चयत ।
- (९) 'ईश्वरसिद्धिः' इत्यस्य सूत्रस्य तात्पर्यं सप्रकरणं लिखत ।

(ख) घेरण्डसंहिता

II. पञ्चप्रश्नाः समाधेयाः । सर्वे प्रश्नाः समानाङ्काः। 5x10=50

- (१) षट्-कर्माणि कानि ? धौतिककर्मानुष्ठाने साधकस्य को लाभः समजायते ? घेरण्डसंहितानुसारं विवृणुत ।
- (२) कुम्भकभेदाः यथाशास्त्रं प्रतिपादयत ।
- (३) मुद्राः कतिविधाः ? तेषां लाभं यथाशास्त्रं निरूपयत ।
- (४) आसनानां संख्या प्रयोजनं च यथाशास्त्रं प्रतिपादयत ।
- (५) सप्तसाधनानि कानि ? तेषां एकं विवरणं देयम् ।
- (६) आहारस्य प्रयोजनं स्पष्टयत ।
- (७) राजयोग-नादयोगयोः भेदनिर्दर्शनपूर्वकं उभयोः स्वरूपं शास्त्रतात्पर्यमुखेन सङ्गमयत ।
- (८) ध्यानस्य भेदाः, स्वरूपं च प्रदर्शयत ।
- (९) सप्तमोपदेशस्य सारांशं लिखत ।

Rashtriya Sanskrit Vidyapeetha:: Tirupati
Directorate of Distance Education
Acharya Second Year Annual Examination May/June, 2019
Paper - 9, Sankhya Yoga

((क) हठयोगप्रदीपिका (ख) श्रीमद्भगवद्गीता-मधुसूदनीटीका-सहिता-२,३ अध्यायौ)

Time : 3 hrs.

Max. Mark:

100

(Write answers in Answer booklet only)

(क) हठयोगप्रदीपिका

I. यथेच्छं पञ्चप्रश्नाः समाधेयाः। सर्वेषां प्रश्नानां समानाङ्काः। 5x10=50

- (१) मठनिर्माणकौशलं लिखत ।
- (२) प्राणायामस्य प्रयोजनं विस्तरेण व्याख्यात ।
- (३) 'प्रनष्टसर्वसङ्कल्पः समाधिः सोऽभिधीयते' इत्यस्य तात्पर्यं लिखत ।
- (४) मुद्गाः कथमभ्यस्यन्ते ? समासेन तेषां प्रकारं स्वरूपं च विचारयत ।
- (५) कर्माणि कानि ? तेषां फलं च लिखत ।
- (६) कुण्डलिनीशक्तेः स्वरूपं प्रतिपादयत ।
- (७) कुम्भकप्रकारं, स्वरूपं फलं च विचारयत ।
- (८) आसनस्वरूपं विलिख्य पद्मासनस्य विवरणं प्रदीयताम् ।
- (९) हठयोगोपरि निबन्धमेकं प्रस्तूयत ।

(ख) श्रीमद्भगवद्गीता-मधुसूदनीटीका सहिता- २-३ अध्यायौ

II. पञ्चप्रश्नाः समाधेयाः । सर्वे प्रश्नाः समानाङ्काः। 5x10=50

- (१) 'समत्वं योग उच्यते' इत्यस्याभिप्रायं स्पष्टयत ।
- (२) आत्मस्वरूपं गूढार्थदीपिकामनुसृत्य प्रतिपादयत ।
- (३) 'नासतो विद्यते भावो नाभावो विद्यते सतः' इतीमं श्लोकंशं मधुसूदनटीकोक्तप्रकारेण सङ्गमयत ।
- (४) 'दुःखोष्वनुद्धिग्ममनाः सुखेषु विगतस्पृहः' इत्यस्य श्लोकांशस्य तात्पर्यं विशदयत ।
- (५) 'लोकोऽयं कर्म बन्धनः' कदा भवति ? केन चोपायेन तस्मात् बन्धनात् मुक्तिः भवति ?
- (६) तृतीयोऽध्यायोपरि निबन्धमेकं प्रस्तूयत ।
- (७) 'स्वधर्मे निधनं श्रेयः' इत्यस्य अंशस्याभिप्रायं साधयत ।
- (८) मधुसूदनटीकोक्तप्रकारेण यज्ञस्य वैशिष्ट्यं प्रकटयत ।
- (९) 'अकीर्तिर्मरणादतिरिच्यते' इत्यादीनां पदानां तात्पर्यं प्रतिपादयत ।

Rashtriya Sanskrit Vidyapeetha:: Tirupati
Directorate of Distance Education
Acharya Second Year Annual Examination May/June, 2019
Paper - 10, Sankhya Yoga

(स्वशास्त्रेतिहासः, निबन्धश्च)

Time : 3 hrs.

Max. Mark:

100

(Write answers in Answer booklet only)

- I. यथेच्छं पञ्चप्रश्नाः समाधेयाः। सर्वेषां प्रश्नानां समानाङ्काः।** **5x10=50**
- (१) चित्तवृत्तयः ।
(२) सृष्टिक्रमः ।
(३) विज्ञानभिक्षुः ।
(४) गुणाः ।
(५) अन्तःकरणानि ।
(६) पुरुषार्थः ।
(७) सिद्धिः ।
(८) यम-नियमौ ।
(९) संयमः ।
- II. यथेच्छं प्रश्नत्रयं समाधत्त ।** **3x10=30**
- (१) क्रियायोगः ।
(२) ईश्वरकृष्णः ।
(३) नास्ति सांख्यसमं ज्ञानम् ।
(४) हठयोग-राजयोगयोः को भेदः।
(५) सांख्यदर्शनस्य प्रयोजनम् ।
- III. अधोलिखितेषु प्रश्नद्वयं समाधेयम् ।** **2x10=20**
- (१) नास्ति योगसमं बलम् ।
(२) घेरण्डसंहितोपरि निबन्धमेकं प्रस्तूयत ।
(३) प्राणायामः ।
(४) प्रत्याहारः ।